

Fotovoltaika v památkové péči

stav po 1. 8. 2025

JUDr. Martin Zídek
odbor památkové inspekce

Ministerstva kultury České republiky

25. Celostátní konference o územním plánování a stavebním řádu
Energetická budoucnost ČR
Karlovy Vary, 22. září 2025

Aktuální úprava FVE a stavební zákon

Drobná stavba – příloha č. 1 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění účinném od 1. 8. 2025 (StavZ)

odst. 1 písm. a)

25. stavby pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů s celkovým instalovaným výkonem do 100 kW, s výjimkou stavby vodního díla, stavby ve zvláště chráněném území, nebo v území vymezeném Ministerstvem obrany nebo Ministerstvem vnitra stanoveném v nařízení vlády,

odst. 1 písm. f)

stavební úpravy pro instalaci využívající obnovitelný zdroj energie s celkovým instalovaným výkonem do 100 kW, pokud se jimi nezasahuje do nosných konstrukcí stavby, nemění se způsob užívání stavby, nevyžaduje posouzení vlivů na životní prostředí, jsou splněny podmínky zejména požární bezpečnosti podle právního předpisu upravujícího požadavky na bezpečnou instalaci výroben elektřiny,

Odchylka, kterou upravoval stavební zákon pro zájmy státní památkové péče do 31. 7. 2025, již v aktuálním znění stavebního zákona není obsažena.

Aktuální úprava FVE a památkový zákon

§ 14 zákona č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči (PamZ)

Obnova kulturních památek

(1) Zamýšlí-li vlastník kulturní památky provést údržbu, opravu, rekonstrukci, restaurování nebo jinou úpravu kulturní památky nebo jejího prostředí (dále jen „obnova“), je povinen si předem vyžádat rozhodnutí nebo závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památku, rozhodnutí nebo závazné stanovisko krajského úřadu.

(2) Vlastník (správce, uživatel) nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně, v ochranném pásmu nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny, je povinen k zamýšlené stavbě, změně stavby, terénní úpravě, umístění nebo odstranění zařízení, umístění nebo odstranění reklamního nebo informačního poutače, pokud nejde o zařízení podle stavebního zákona, odstranění stavby, úpravě dřevin nebo udržovací práci na této nemovitosti si předem vyžádat rozhodnutí nebo závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností, není-li tato jeho povinnost na základě tohoto zákona vyloučena (§ 6a a 17).

(3) V rozhodnutí nebo závazném stanovisku podle odstavců 1 a 2 se vyjádří, zda práce tam uvedené jsou z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné a stanoví se podmínky, za kterých lze tyto práce připravovat a provést. Podmínky musí vycházet ze současného stavu poznání kulturně historických hodnot, které je nezbytné zachovat při umožnění realizace zamýšleného záměru.

(8) Orgán státní památkové péče vydává závazné stanovisko podle odstavce 1 nebo 2 v případech, navazuje-li na jeho postup rozhodnutí stavebního úřadu podle stavebního zákona; v ostatních případech vydává orgán státní památkové péče rozhodnutí.

Aktuální úprava FVE a ZOZE

§ 33 zákona č. 249/2025 Sb., o urychlení využívání některých obnovitelných zdrojů energie a o změně souvisejících zákonů (zákon o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie) - ZOZE

Povolení záměru uplynutím lhůty

(1) Nevydá-li správní orgán rozhodnutí, které je potřebné k provedení záměru stavby, souboru staveb nebo zařízení využívajících pro výrobu elektřiny energii slunečního záření s celkovým instalovaným výkonem do 100 kW, do 30 dnů ode dne podání bezvadné žádosti, považuje se tento záměr za povolený.

(2) Žádost podle odstavce 1 musí obsahovat též

- a) závazná stanoviska a vyjádření vyžadovaná pro provedení záměru podle odstavce 1 jinými právními předpisy a
- b) popis technického řešení záměru podle odstavce 1, včetně návrhu připojení k distribuční soustavě nebo pokrytí vlastní spotřeby v odběrném místě, prokazující, že jeho instalovaný výkon nepřesáhne stávající kapacitu připojení k distribuční soustavě.

(3) Považuje-li se záměr podle odstavce 1 za povolený, správní orgán o tom vydá žadateli osvědčení, ve kterém uvede popis tohoto záměru, označí pozemky dotčené záměrem a uvede, že se záměr považuje za povolený uplynutím lhůty podle odstavce 1; vztahuje-li se na tento záměr zákon o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, uvede rovněž tuto skutečnost. Osvědčení zveřejní správní orgán na své úřední desce nejméně po dobu 15 dnů a současně ho zašle nadřízenému správnímu orgánu a dotčeným orgánům.

Aktuální úprava FVE a ZOZE

- (4) Pokud nebyly splněny podmínky pro vydání rozhodnutí o povolení záměru podle odstavce 1, rozhodne správní orgán nadřízený správnímu orgánu příslušnému k vydání tohoto rozhodnutí na žádost účastníka řízení o žádosti podle odstavce 1 nebo z moci úřední, že se záměr podle odstavce 1 nepovažuje za povolený a věc se vrací správnímu orgánu příslušnému k vydání rozhodnutí podle odstavce 1 k novému projednání.
- (5) Účastník řízení o žádosti podle odstavce 1 může podat žádost podle odstavce 4 do 30 dnů ode dne zveřejnění osvědčení podle odstavce 3. Tuto žádost lze vzít zpět pouze se souhlasem všech účastníků řízení. Pro řízení o žádosti podle odstavce 4 se použijí přiměřeně ustanovení o odvolacím řízení.
- (6) Rozhodnutí v řízení o tom, že se záměr podle odstavce 1 nepovažuje za povolený, vedeném z moci úřední nelze vydat po uplynutí 6 měsíců ode dne zveřejnění osvědčení podle odstavce 3. Pro řízení z moci úřední se použijí přiměřeně ustanovení správního řádu o přezkumném řízení; ustanovení § 96 odst. 1 správního řádu se nepoužije.
- (7) Odvolání proti rozhodnutí vydanému v řízení o tom, že se záměr podle odstavce 1 nepovažuje za povolený, jakož ani přezkumné řízení a obnova řízení se nepřipouští.
- (8) Osvědčení podle odstavce 3 pozbývá právních účinků dnem nabytí právní moci rozhodnutí podle odstavce 4.

Povolení FVE do 100 kW - památkový zákon a ZOZE

Jako drobná stavba je FVE s výkonem do 100 kW z hlediska stavebního práva v režimu volném, tj. **stavební úřad tuto FVE v souladu s § 171 StavZ vůbec neposuzuje.**

V souladu s § 14 odst. 8 PamZ bude FVE s výkonem do 100 kW **posuzovat** orgán státní památkové péče **rozhodnutím** a nikoli závazným stanoviskem.

Umístění FVE s výkonem do 100 kW na pozemku i stavbě, která je **kulturní památkou**, je povolováno rozhodnutím orgánu státní památkové péče.

Umístění FVE s výkonem do 100 kW na pozemku i stavbě, která není kulturní památkou, který se nachází v **památkové rezervaci, památkové zóně** nebo **ochranném pásmu** nemovité národní kulturní památky, nemovité kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny, je povolováno rozhodnutím orgánu státní památkové péče.

Povolení FVE do 100 kW - památkový zákon a ZOZE

Kromě obecných náležitostí podle správního řádu a vyhlášky č. 66/1988 Sb. stanoví **náležitosti žádosti** o FVE s výkonem do 100 kW ustanovení § 33 odst. 2 písm. b) ZOZE následovně:

popis technického řešení záměru, včetně návrhu připojení k distribuční soustavě nebo pokrytí vlastní spotřeby v odběrném místě, prokazující, že jeho instalovaný výkon nepřesáhne stávající kapacitu připojení k distribuční soustavě.

Nemá-li žádost uvedené náležitosti, vyzve orgán státní památkové péče podle § 45 odst. 2 správního řádu **k odstranění nedostatků** žádosti a poučí o následcích neodstranění těchto nedostatků.

Na úseku státní památkové péče **neodstranění nedostatků žádosti** ve smyslu § 33 odst. 2 písm. b) ZOZE bude mít za následek zejména to, že marné plynutí času **nebude mít následky** předpokládané v § 33 odst. 1 ZOZE, tj. **vznik tichého souhlasu**. Posouzení minimálně vizuálního dopadu na zájmy památkové péče možné bude a bude možné rozhodnout o přípustnosti další přípravy z hlediska zájmů státní památkové péče.

Povolení FVE do 100 kW - památkový zákon a ZOZE

Orgán památkové péče je povinen podle § 14 odst. 4 PamZ je povinen si vyžádat **písemné vyjádření Národního památkového ústavu**.

Současně je povinen orgán státní památkové péče **umožnit** v souladu s § 36 odst. 3 správního řádu **žadateli se seznámit s podklady pro rozhodnutí**, jak ve svém rozsudku č. j. 77 A 4/2024 – 43 ze dne 9. 9. 2024 zdůraznil Krajský soud v Plzni.

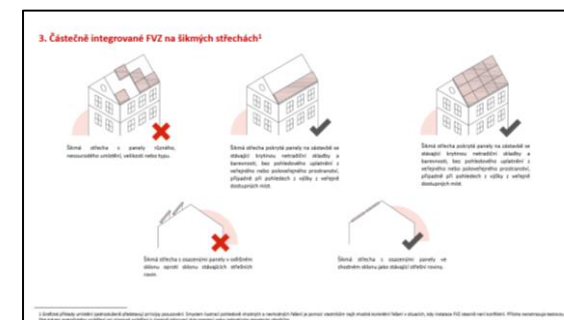
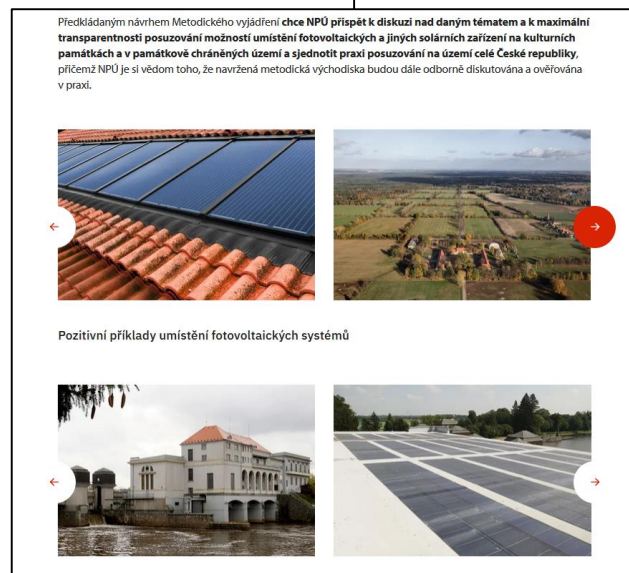
Lhůta pro seznámení musí být nastavena zejména u žádosti, která je bezvadná ve smyslu § 33 odst. 2 písm. b) ZOZE, s vědomím lhůty 30 dnů ode dne podání bezvadné žádosti podle § 33 odst. 1 ZOZE.

Povolení FVE do 100 kW - památkový zákon a ZOZE

Metodické vyjádření
k posuzování záměrů na
osazování fotovoltaických
a jiných solárních zařízení na
kulturních památkách
a v památkově chráněných
územích

<https://www.npu.cz/cs/pamatkova-pece/o-pamatkove-peci/metodicke-materialy/fotovoltaika>.

většina případů posuzovaných Národním památkovým ústavem byla shledána jako nekonfliktní se zájmy památkové péče -
https://www.npu.cz/portal/o-nas/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-institute/povinne-zverejnovane-informace/2025-odpovedi-106/25-3-26-fve/1_tabulka-fvz_2023_2024_fin-7_3_25.xlsx

Povolení FVE do 100 kW - památkový zákon a ZOZE

Není-li o bezvadné žádosti o umístění FVE rozhodnuto do 30 dnů ode dne jejího podání, považuje se záměr za povolený. Jde o tzv. tichý souhlas.

Dojde-li k tichému souhlasu, vydá o tom orgán státní památkové péče podle § 33 odst. 3 ZOZE žadateli **osvědčení**. § 33 odst. 1 ZOZE. V osvědčení uvede popis záměru, označí pozemky dotčené záměrem a uvede, že se záměr považuje za povolený marným uplynutím lhůty § 33 odst. 1 ZOZE. Osvědčení se nedoručuje jen žadateli, ale orgán státní památkové péče ho zveřejní i na své úřední desce nejméně po dobu 15 dnů a současně ho zašle svému nadřízenému správnímu orgánu.

Povolení FVE do 100 kW - památkový zákon a ZOZE

nebyly splněny podmínky pro vydání rozhodnutí o povolení bez omezení

nadřízený orgán státní památkové péče na žádost účastníka řízení nebo z moci úřední **konstatuje**, že se **záměr** připuštěný tichým souhlasem **nepovažuje za povolený** a **věc se vrací prvoinstančnímu orgánu** státní památkové péče k novému projednání.

Žádost o rozhodnutí nadřízeného orgánu státní památkové péče podle § 33 odst. 4 ZOZE může podat účastník řízení do 30 dnů ode dne zveřejnění osvědčení podle § 33 odst. 3 ZOZE. Tuto žádost lze vzít zpět pouze se souhlasem všech účastníků řízení.

Nadřízený orgán státní **památkové péče nesmí v souladu § 33 odst. 6 ZOZE v řízení vedeném z moci úřední** vydat rozhodnutí o tom, že se **záměr FVE nepovažuje za povolený**, **po uplynutí 6 měsíců ode dne zveřejnění osvědčení** podle § 33 odst. 3 ZOZE. Pro řízení z moci úřední se použijí přiměřeně ustanovení správního řádu o přezkumném řízení. Jediné ustanovení správního řádu, které se nepoužije, je § 96 odst. 1 správního řádu, tj. neuplatní se ani subjektivní ani objektivní lhůta pro zahájení řízení.

Podle § 33 odst. 7 ZOZE **se nelze** proti rozhodnutí nadřízeného orgánu státní památkové péče **odvolat**. Podle téhož ustanovení **nelze** toto rozhodnutí **přezkoumat v přezkumném řízení nebo toto řízení obnovit**.

Povolení FVE do 100 kW - stavební zákon a ZOZE

Bez vazby na zájmy státní památkové péče podléhají povolení stavebního úřadu stavby FVE s výkonem do 100 kW ve **zvláště chráněném území** podle § 14 a násl. zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, nebo v **území vymezeném Ministerstvem obrany nebo Ministerstvem vnitra** stanoveném v **nařízení vlády č. 359/2024 Sb.**, o stanovení vymezených území s dopadem na stavby pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů s celkovým instalovaným výkonem do 50 kW.

Stavebník je povinen si opatřit závazná stanoviska a vyjádření dotčených orgánů. Žádost o povolení FVE musí kromě již uvedených náležitostí obsahovat podle § 33 odst. 2 písm. a) ZOZE závazná stanoviska a vyjádření dotčených orgánů. **Ustanovení § 184 odst. 3 StavZ se neuplatní**, vyjádření a závazná stanoviska neopatřuje stavební úřad. Všechna závazná stanoviska a vyjádření dotčených orgánů si musí stavebník opatřit před zahájením stavebního řízení.

Povolení FVE do 100 kW - stavební zákon a ZOZE

Pro postup dotčeného orgánu státní památkové péče platí standardní procesní postup.

Orgán památkové péče je povinen podle § 14 odst. 4 PamZ je povinen si vyžádat **písemné vyjádření Národního památkového ústavu.**

Ustanovení § 33 ZOZE se u FVE s výkonem nad 100 kW neuplatní u dotčených orgánů.

Onen standardní postup však počítá s fikcí vydání souhlasného závazného stanoviska bez podmínek, pokud není závazné stanovisko vydáno ve stanovené základní nebo prodloužené lhůtě.

K tomu blíže zejména § 178 stavebního zákona.

Výstupem dotčeného orgánu státní památkové péče je v tomto případě závazné stanovisko a nikoli rozhodnutí.

Povolení FVE do 100 kW - stavební zákon a ZOZE

Současně je povinen stavební úřad **umožnit** v souladu s § 36 odst. 3 správního řádu **žadateli se seznámit s podklady pro rozhodnutí**, jak ve svém rozsudku č. j. 77 A 4/2024 – 43 ze dne 9. 9. 2024 zdůraznil Krajský soud v Plzni.

Lhůta pro seznámení musí být nastavena zejména u žádosti, která je bezvadná ve smyslu § 33 odst. 2 písm. b) ZOZE, s vědomím lhůty 30 dnů ode dne podání bezvadné žádosti podle § 33 odst. 1 ZOZE.

Není-li o bezvadné žádosti o umístění FVE rozhodnuto do 30 dnů ode dne jejího podání, považuje se záměr za povolený. Jde o tzv. tichý souhlas.

Dojde-li k tichému souhlasu, vydá o tom stavební úřad podle § 33 odst. 3 ZOZE žadateli **osvědčení**. § 33 odst. 1 ZOZE. V osvědčení uvede popis záměru, označí pozemky dotčené záměrem a uvede, že se záměr považuje za povolený marným uplynutím lhůty § 33 odst. 1 ZOZE. Osvědčení se nedoručuje jen žadateli, ale stavební úřad ho zveřejní i na své úřední desce nejméně po dobu 15 dnů a současně ho zašle svému nadřízenému správnímu orgánu.

Povolení FVE do 100 kW - stavební zákon a ZOZE

nebyly splněny podmínky pro vydání rozhodnutí o povolení bez omezení

nadřízený stavební úřad na žádost účastníka řízení nebo z moci úřední **konstatuje**, že se **záměr** připuštěný tichým souhlasem **nepovažuje za povolený** a **věc se vrací prvoinstančnímu stavebnímu úřadu** e k novému projednání.

Žádost o rozhodnutí nadřízeného stavebního úřadu podle § 33 odst. 4 ZOZE může podat účastník řízení do 30 dnů ode dne zveřejnění osvědčení podle § 33 odst. 3 ZOZE. Tuto žádost lze vzít zpět pouze se souhlasem všech účastníků řízení.

Nadřízený **stavební úřad nesmí v souladu § 33 odst. 6 ZOZE v řízení vedeném z moci úřední** vydat rozhodnutí o tom, že se **záměr FVE nepovažuje za povolený**, **po uplynutí 6 měsíců ode dne zveřejnění osvědčení** podle § 33 odst. 3 ZOZE. Pro řízení z moci úřední se použijí přiměřeně ustanovení správního řádu o přezkumném řízení. Jediné ustanovení správního řádu, které se nepoužije, je § 96 odst. 1 správního řádu, tj. neuplatní se ani subjektivní ani objektivní lhůta pro zahájení řízení.

Podle § 33 odst. 7 ZOZE **se nelze** proti rozhodnutí nadřízeného stavebního úřadu **odvolat**. Podle téhož ustanovení **nelze** toto rozhodnutí **přezkoumat v přezkumném řízení nebo toto řízení obnovit**.

Povolení FVE nad 100 kW - stavební zákon

Povolení FVE s výkonem nad 100 kW podléhá z pohledu orgánů státní památkové péče standardnímu posouzení ve vazbě na stavební zákon.

Žadatel může požádat o vydání vyjádření nebo závazného stanoviska dotčeného orgánu předem podle § 175 a násl. stavebního zákona nebo je opatří postupem podle § 184 odst. 3 stavebního zákona stavební úřad sám.

Pro postup dotčeného orgánu státní památkové péče platí standardní procesní postup.

Ustanovení § 33 ZOZE se u FVE s výkonem nad 100 kW neuplatní.

ZOZE na úseku státní památkové péče nestanoví pro posouzení FVE s výkonem nad 100 kW speciální odchýlný procesní postup ať již v akceleračních zónách nebo mimo ně.

První rozsudky k problematice fotovoltaiky

První vlna rozsudků byla mimo jiné vyvolána **mylným dojmem, že fotovoltaika nepodléhá regulaci podle stavebního práva je ve volném režimu** i z hlediska památkové péče. Rovněž ve stavebním právu bylo předmětem sporu, nakolik při instalaci fotovoltaiky dojde či došlo ke změně vzhledu stavby, což je ostatně i nadále jedním z rozhodných kritérií pro stanovení volného režimu u stavební úpravy popsané v § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

V tomto segmentu své postojе památková péče pravidelně obhájila, viz např.

- rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 50 A 2/2016 – 38 ze dne 26. 10. 2016
- rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 5 A 71/2011 – 70 ze dne 29. 1. 2016
- rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích č. j. 52 A 35/2014 – 67 ze dne 4. 2. 2015
- rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích č.j. 52 A 28/2012 – 50 ze dne 5. 12. 2012

Ve věcech výše uvedených rozsudků krajských soudů a Městského soudu v Praze nebyly podány kasační stížnosti, popř. nebyl uhrazen soudní poplatek za podání kasační stížnosti. Zmíněné rozsudky jsou tak konečnými rozsudky v jednotlivých věcech.

Územní plánování

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 709/19 ze dne 12. 5. 2020

Podle Ústavního soudu je totiž „rozhodování o rozvoji spravovaného území základním právem obce a jde o výkon práva na územní samosprávu zaručeného v čl. 8, čl. 100 odst. 1, čl. 101 odst. 1 a čl. 104 odst. 2 ve spojení s čl. 101 odst. 4 Ústavy ČR“, a dále uvedl, že „pokud se věc týká práva územního samosprávného celku na samosprávu podle čl. 8 a čl. 100 odst. 1 Ústavy ČR (§ 133 odst. 6 věta druhá správního řádu), je třeba v pochybnostech posuzovat ve prospěch tohoto ústavně zaručeného práva, resp. ve prospěch tohoto základního práva“ (jde o uplatnění zásady favore libertatis). Navíc plošný zákaz umisťování FVE, a to i těch umístěných na vnitřních (tj. z vnějšku nikoli pohledových) stranách střech pod takovým úhlem, že s výjimkou leteckého pohledu nejsou běžně vidět, je podle Ústavního soudu velmi silným zásahem do práva na rozvoj obce a následně i do práv vlastníků nemovitostí umístěných na tomto území. Podle soudu proto „nelze akceptovat ani závěr, že toto omezení je i přiměřené (v užším smyslu), opírá-li se tento závěr toliko o paušální zdůvodnění (...) že „dohoda neukládá žalobci něco činit, ani zcela strpět stávající stav, pouze mu ukládá zdržet se přijetí výrazných změn územního plánu“ a že „kroky, proti jejichž vyloučení nebo omezení žalobce brojí, jsou kroky nevratnými, které jsou způsobilé památkovou zónu trvale změnit“ (srov. bod 51 nálezu). Plošný zákaz umisťování FVE na střechy budov za účelem ochrany památkové zóny nadto nemůže být podle Ústavního soudu zdůvodnitelný ani prostým odkazem na zásadu předběžné opatrnosti, neboť její uplatnění je na místě pouze v případě reálně hrozícího nebezpečí nevratného nebo závažného poškození právem chráněného zájmu. Ústavní soud má za to, že „zásah do samosprávy obce musí být činěn pouze a jen v těch případech, kdy jednání obce je v příkrém rozporu se zájmy, které zákon chrání, přičemž počínání obce v samostatné působnosti musí být s těmito zájmy v nepochybném rozporu“ (srov. nález sp. zn. III. ÚS 3817/17 ze dne 14. 5. 2019).

Územní plánování

Rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 6 As 336/2023 – 46 ze dne 24. 6. 2024 potvrdil závěry rozsudku Krajského soudu v Praze č. j. 54 A 68/2023 – 81 ze dne 15. 11. 2023

Navrhovatel a) nevznesl žádné konkrétně argumenty, v nichž by vysvětlil, proč podle něj není umístění FTV panelů na jihozápadní straně dostatečné. Krom toho, jak vyplývá z výkresové části, byl-li by dům navrhovatele a) umístěn tak, že by jeho delší strana směřovala ke komunikaci, jednalo by se o jihovýchodní, nikoliv jižní stranu. Navrhovatel a) přitom nijak konkrétně netvrdil, že by jihozápadní strana nebyla z hlediska využití FTV panelů srovnatelná s jihovýchodní stranou. Navíc ve svém návrhu (...) připustil, že výpočet celkové energetické bilance domu ovlivňuje řada parametrů, kromě využití FTV panelů např. pasivní solární příjem energie skrze okna, převládající směr větru či složení tepelné izolace. V tomto kontextu je pak námitka, že regulace v napadeném OOP znemožňuje využívání solární energie, zcela nepodložená.

Ze sporné regulace tak nelze dovozovat, že nutí vlastníky pozemku v dané lokalitě k získávání energie z fosilních paliv, a že tím bude poškozováno životní prostředí. Předně lze jen spekulovat, jaký zdroj energie vlastníci dalších dotčených pozemků zvolí a jaký by zvolili, nebylo-li by regulace v napadeném OOP. ... Nadto existují i jiné obnovitelné zdroje energie, lze si představit např. využití tepelného čerpadla, pokud by instalované FTV panely nedostačovaly. V této souvislosti je třeba rovněž dodat, že návrh podle § 101a s. ř. s. není actio popularis, navrhovatel se proto může domáhat pouze ochrany svých vlastních práv, nikoliv práv dalších vlastníků pozemků v plochách ZXA až ZXD.

Soud pro nadbytečnost nepovažoval za nezbytné provést důkaz navrhovatelem a) doloženou metodikou Národního památkového ústavu „Fotovoltaické systémy v památkové péči – metodické vyjádření k posuzování záměrů na osazování fotovoltaických a jiných solárních panelů na kulturních památkách, v památkově chráněných územích a v ochranných pásmech kulturních památek a památkově chráněných území“. Navrhovatel a) tento důkaz navrhl na podporu tvrzení, že FTV panely mohou být za určitých podmínek umístovány i v památkově chráněných územích. Tato skutečnost však není sporná a napadené OOP umístění FTV panelů v ploše ZX neznemožňuje. Sporné je pouze navrhovatelovo tvrzení, že přijatá regulace zasahuje do jeho práv nepřiměřeným způsobem, neboť neumožňuje efektivní využití solárních panelů. Navrhovaný důkaz se k této rozhodné sporné otázce nevztahuje.

Počátek vlny rozsudků k FVE a proporcionalitě

- rozsudek Krajského soudu v Praze č.j. 55 A 47/2022 – 32 ze dne 13. 10. 2022
- rozsudek Krajského soudu v Plzni č.j. 57 A 7/2022 – 30 ze dne 24. 11. 2022
- rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 30 A 60/2022 – 27 ze dne 18. 1. 2023
- rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 55 A 23/2022 – 103 ze dne 28. 3. 2023
- rozsudek Krajského soudu v Ostravě, pobočky Olomouc č.j. 65 A 72022 – 27 ze dne 28. 2. 2024
- rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 61 A 15/2023 – 30 ze dne 20. 3. 2024
- rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 9 As 45/2023 – 28 ze dne 22. 4. 2024
- rozsudek Krajského soudu v Plzni č.j. 57 A 8/2024 – 64 ze dne 10. 6. 2024
- rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 30 A 28/2024 – 68 ze dne 25. 7. 2024
- rozsudek Krajského soudu v Plzni č.j. 77 A 4/2024 – 43 ze dne 9. 9. 2024
- rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 9 As 184/2024 – 163 ze dne 17. 12. 2024

Mediální pozornost byla věnována pouze jedinému z těchto rozsudků (<https://www.novinky.cz/clanek/domaci-soud-dal-prednost-solarum-pred-pamatkari-40420447>), a to rozsudku Krajského soudu v Plzni č.j. 57 A 7/2022 – 30 ze dne 24. 11. 2022.

rozsudek Krajského soudu v Praze č.j. 55 A 47/2022 – 32

V tomto případě shledal Krajský soud v Praze rozhodnutí orgánu památkové péče jako nepřezkoumatelné. Mezi účastníky soudního sporu bylo sporné, zda by FVE na dotčené straně střechy směrem do zahrady byla (s výjimkou leteckého pohledu) viditelná a zda, respektive nakolik, by se pohledově uplatnila v rámci střešní krajiny městské památkové zóny. Krajský soud vytkl orgánům památkové péče, že ve správním spisu absentují důkazy, které by prokázaly, odkud a v jaké míře je dotčená část střechy domu, na níž má být FVE umístěna, viditelná. Základní výtkou tak byla skutečnost, že skutkový stav, který vzal správní orgán za základ svého rozhodnutí, nemá oporu ve správním spisu.

Shrnutí: Památková péče si nevystačí s obecným konstatováním, že FVE je z povahy věci v rozporu se zájmy památkové péče. Tento rozpor musí být doložen jednoznačným popisem konkrétních kvalit a hodnot chráněného statku.

rozsudek Krajského soudu v Plzni č.j. 57 A 7/2022 – 30

Shrnutí rozsudku: Jde o střet dvou právem chráněných zájmů – ochrany životního prostředí a ochrany památkového dědictví, tj. bude třeba s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti případu poměřovat tyto dvě kolidující hodnoty a nalézt optimální vztah mezi nimi.

Převážit mohou zájmy památkové péče jen ve zcela výjimečných případech srovnatelných s Pražským hradem.

Tento rozsudek byl jako jeden z mála v první vlně těchto rozsudků k problematice FVE a proporcionalitě napaden kasační stížností a potvrzen rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 9 As 45/2023 – 28 ze dne 22. 4. 2024. S ohledem na stručnost odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu je však meritum věci rozebráno v rozsudku Krajského soudu v Plzni.

rozsudek Krajského soudu v Plzni č.j. 57 A 7/2022 – 30

Fotomontáž FVE osazené v pražské památkové rezervaci, autor: Ing. arch. Kristýna Štroufová

rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 55 A 23/2022 – 103

Problémem posledního kroku testu proporcionality však byly konkrétní okolnosti případu. Ačkoli je nesporné, že by předmětná FVE byla viditelná, orgány památkové péče se dle soudu nezabývaly konkrétními námitkami žadatele. V námitkách byla obsažena tato tvrzení:

- *panely jsou viditelné pouze z úzce vymezené části veřejného prostoru (cca 23 m);*
- *panely jsou viditelné pouze z velké vzdálenosti (55 m);*
- *střecha má mírný sklon 15 stupňů, takže panely by byly vidět velmi zkráceně;*
- *viditelnost je pouze dočasná (způsobená odstraněním zeleně v důsledku výstavby kamenného tarasu v souladu s požadavky památkové péče);*
- *malé množství panelů a jejich umístění na pravou část střechy domů;*
- *černá barva panelů bez stříbrného rámování.*

Absence vyhodnocení dopadu tohoto relativně omezeného pohledového uplatnění FVE, považoval krajský soud za jednu ze zásadních vad předmětných rozhodnutí orgánů památkové péče.

rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 55 A 23/2022 – 103

Podle názoru Krajského soudu v Brně jsou správní orgány i správní soudy při výkonu své pravomoci vázány zákonem ve smyslu čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Z principu vázanosti veřejné moci zákonem pak vyplývá, že veřejný zájem, k němuž správní orgány (srov. § 2 odst. 4 správního řádu) a následně správní soudy přihlíží při svém rozhodování, musí plynout z hodnot chráněných Ústavou a ústavními zákony a/nebo musí být artikulován v zákonech (a v jejich mezích v podzákonných právních předpisech). Jinými slovy veřejným zájmem ve smyslu právním nemůže být cokoliv, nýbrž pouze to, co lze jako veřejný zájem dovodit z platných a účinných normativních právních aktů přijatých stanoveným postupem respektujícím principy demokracie a právního státu.

Správní orgány ani soudy nemohou při svém rozhodování vycházet z neurčitého množství nelegislativních aktů různých úrovní nebo „politického a odborného diskursu“, nýbrž se musí řídit zákonem (zahrnujíc v to samozřejmě Ústavu, ústavní zákony, prováděcí předpisy či mezinárodní smlouvy). Právě uvedeným soud nechce říci, že by zde žalobkyní zmiňované veřejné zájmy zcela absentovaly, avšak při jejich vymezení nelze abstrahovat od právní roviny věci.

rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 55 A 23/2022 – 103

Z uvedeného vyplývá, že podpora výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů – včetně fotovoltaických elektráren – je projevem veřejného zájmu na ochraně klimatu a životního prostředí. Z toho ovšem nelze paušálně odvozovat, že jakákoliv fotovoltaická elektrárna je zřizována ve veřejném zájmu. Vodítko v tomto ohledu nabízí § 2 odst. 2 písm. a) bod 18 zákona č. 458/2000 Sb., energetický zákon, podle nějž je výroba elektřiny o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 100 MW a více, s možností poskytovat podpůrné služby k zajištění provozu elektrizační soustavy, výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů energie o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 1 MW a více a nízkouhlíková výroba elektřiny o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 1 MW a více zřizována a provozována ve veřejném zájmu. Podle názoru soudu je z této úpravy zřejmé, že k jednotlivým výrobnám energie nelze přistupovat shodně, nýbrž je podstatná jejich velikost – instalovaný výkon. Je to logické, fotovoltaická elektrárna o vyšším instalovaném výkonu je schopna nahradit více energie vyrobené z neobnovitelných přírodních zdrojů. Veřejný zájem na jejím zřízení a provozu je tudíž nepochybně větší (od jisté velikosti dokonce přímo artikulovaný zákonem), než u malé domácí elektrárny. Soud nepochybně, že i malá fotovoltaická elektrárna může svým nepatrným zlomkem přispět k příznivějšímu životnímu prostředí; stěží to však bude její hlavní role – tou je především zajištění zásobení elektřinou jejího majitele, tj., naplnění uživatelské součásti jeho vlastnického práva k domu či pozemku, na němž je elektrárna zřízena.

rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 55 A 23/2022 – 103

Podle Krajského soudu v Brně ***při posuzování přípustnosti instalace několika fotovoltaických panelů na střechu domu v památkové zóně jde především o vyvažování vlastnického práva vlastníka domu a veřejného zájmu na ochraně památek; veřejný zájem na ochraně životního prostředí (a na výrobě energie z obnovitelných zdrojů) a veřejný zájem na energetické suverenitě státu hrají u takto malých výroben elektřiny pouze okrajovou roli. Tento závěr nicméně nemění nic na skutečnosti, že žalobkyně ve svém odvolání namítla rozpor rozhodnutí městského úřadu s veřejným zájmem na podpoře výroby energie z obnovitelných zdrojů a na energetické soběstačnosti, avšak žalovaný se s touto námitkou nijak nevypořádal. I v tomto ohledu je proto jeho rozhodnutí nepřezkoumatelné.***

rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 55 A 23/2022 – 103

Krajský soud v Brně polemizoval s výše citovaným rozsudkem Krajského soudu v Plzni i v otázce obecného pohledu na stav památkové zóny. Krajský soud v Brně zjevně nesouhlasí s právním názorem Krajského soudu v Plzni, že by pro posouzení přípustnosti umístění fotovoltaických panelů měl být určující faktický stav památkové zóny. *Takový přístup je zjevně v rozporu se základním principem památkové ochrany, resp. jeho negací. Pokud v minulosti došlo k protiprávní instalaci fotovoltaických panelů v památkové zóně, nelze z toho dovozovat, že je třeba jakékoliv další žádosti o jejich umístění vyhovět, protože už tam přece jsou.* V tomto případě navazuje Krajský soud v Brně i na zahraniční judikaturu, která u kulturních památek konstatuje, že předchozí poškození kulturní památky nemůže představovat překážku při následné rehabilitaci kulturní památky.

rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 55 A 23/2022 – 103

Poslední zajímavou úvahou obsaženou v rozsudku Krajského soudu v Brně je úvaha o situaci, kdy pouze část navrženého řešení je v rozporu se zájmy památkové péče. Podle Krajského soudu v Brně *rozhodnutí žalovaného rovněž není nepředvídatelné z toho důvodu, že celý záměr označil za nepřípustný – v dané věci jde o řízení o žádosti dle § 45 správního řádu. Žalovaný proto není oprávněn výrokem rozhodovat o tom, která část záměru žalobkyně přípustná je a která nikoliv. Shledal-li některou část záměru nepřípustnou, musel jako o nepřípustné rozhodnout o celé žádosti. Současně žalobkyni v odůvodnění sdělil že umístění panelů na střeše garáže (případně též na pultovém přístřešku) by bylo z hlediska památkové péče přípustné. Žalobkyně tak má několik možností, jak dál postupovat. Buď může vyčkat, jak se žalovaný vypořádá s celou žádostí v novém rozhodnutí, nebo může vzít žádost částečně zpět (případně požádat o její změnu dle § 41 odst. 8 správního řádu) tak, aby se týkala pouze střechy garáže či případně přístřešku.*

Shrnutí: Absence vyhodnocení dopadu tohoto relativně omezeného pohledového uplatnění FVE, považoval krajský soud za jednu ze zásadních vad předmětných rozhodnutí orgánů památkové péče.

Při posuzování přípustnosti instalace několika fotovoltaických panelů na střechu domu v památkové zóně jde především o vyvažování vlastnického práva vlastníka domu a veřejného zájmu na ochraně památek; veřejný zájem na ochraně životního prostředí (a na výrobě energie z obnovitelných zdrojů) a veřejný zájem na energetické suverenitě státu hrají u takto malých výroben elektřiny pouze okrajovou roli.

Pokud v minulosti došlo k protiprávní instalaci fotovoltaických panelů v památkové zóně, nelze z toho dovozovat, že je třeba jakékoliv další žádosti o jejich umístění vyhovět, protože už tam přece jsou.

Nejnovější rozsudky k FVE a proporcionalitě

- rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 31 A 33/2023 – 51 ze dne 11. 9. 2024
- rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 30 A 49/2024 – 26 ze dne 20. 9. 2024
- rozsudek Krajského soudu v Ostravě, pobočky v Olomouci č. j. 65 A 49/2024 – 43 ze dne 18. 3. 2025
- rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 30 A 73/2024 – 86 ze dne 18. 3. 2025
- rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 149/2024 - 17 ze dne 20. 6. 2025
- usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 108/2025 – 28 ze dne 25. 6. 2025
- rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 248/2024 – 20 ze dne 3. 7. 2025

Jedno místo – 3 spory posuzované správními soudy

rozsudek Krajského soudu v Hradci
Králové č. j. 30 A 60/2022 – 27 ze
dne 18. 1. 2023

rozsudek Krajského soudu v Hradci
Králové č. j. 30 A 1/2024 – 36 ze
dne 26. 3. 2024

rozsudek Krajského soudu v Hradci
Králové č. j. 30 A 49/2024 – 26 ze
dne 20. 9. 2024

rozsudek Nejvyššího správního
soudu č. j. 6 As 248/2024 – 20 ze
dne 3. 7. 2025

<https://mapy.com/>

rozsudek NSS č. j. 6 As 248/2024 - 17

*Nejvyšší správní soud předesílá, že při rozhodování správních orgánů na úseku památkové ochrany obecně proti sobě stojí ústavně chráněné hodnoty, což pravidelně vyvolává konflikty. Zájem na památkové ochraně je totiž jen jedním z více zájmů veřejných a soukromých, které se střetávají, a tedy si vzájemně konkurují. Nejvyšší správní již v rozsudku ze dne 13. 8. 2009, č. j. 7 As 43/2009 - 52, konstatoval, že „**památková ochrana tedy nesmí volit extrémní řešení, nezohledňující v potřebné míře i jiné konkurující legitimní zájmy, práva či hodnoty a musí usilovat o co nejmenší omezení vlastnických práv dotčených vlastníků nemovitostí, která ještě vedou k dosažení cíle této ochrany.**“ Správní orgány rozhodující na úseku památkové péče o žádostech vlastníků o vydání závazného stanoviska (rozhodnutí) dle § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči jsou tak povinny poměřovat zájmy a práva stojící ve vzájemné kolizi. V konkrétních případech pak může být výsledkem tohoto poměření, že zájem na zachování původních prvků kulturní památky ustoupí jiným zájmům. Vždy je nutné výslovně posoudit, zda omezení plynoucí z památkové ochrany převáží, či nikoli. V projednávaném případě se toto poměrování týkalo kolize veřejného zájmu na památkové ochraně a ochraně životního prostředí a také jeho střetu se stěžovatelským vlastnickým právem. Nejvyšší správní soud ovšem shledal, že žalovaný i krajský soud poměření jednotlivých práv a veřejných zájmů náležitě provedli a přdestřeli důvody, o které napadená rozhodnutí opřeli.*

rozsudek NSS č. j. 6 As 248/2024 - 17

Právě v těchto poznámkách žalovaný specifikoval jak veřejný zájem na památkové ochraně dané lokality (poznámka pod čarou č. 8), tak s odkazem na konkrétní citované pasáže rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 28. 3. 2023, č. j. 55 A 23/2022 - 103, doplnil důvody, pro které považoval stavební záměr s ohledem na jeho rozsah za minimálně přínosný pro životní prostředí (poznámka pod čarou č. 9). Jakkoli lze vyslovit pochybnost, zda je ze stylistického hlediska vhodné, aby byly tyto úvahy obsaženy v poznámkách pod čarou, nic to nemění na skutečnosti, že jsou součástí rozhodnutí správního orgánu. Z rozhodnutí žalovaného i napadeného rozsudku tak vyplývá, proč žalovaný a krajský soud považovali za převažující zájem veřejný zájem na památkové ochraně.

rozsudek NSS č. j. 6 As 248/2024 - 17

*Nejvyšší správní soud nepovažuje napadený rozsudek za nepřezkoumatelný ani v té části, v níž krajský soud vypořádal žalobní námitku zásahu do stěžovatelova vlastnického práva. Stěžovatel v této souvislosti namítá, že není zřejmé, proč krajský soud označil stěžovatelovu snahu nahradit výrobu elektrické energie z fosilních zdrojů výrobou energie z obnovitelných zdrojů za zneužití vlastnického práva. **Krajský soud ovšem nespojil stěžovatelův záměr se zneužitím práva, pouze obecně konstatoval, že dle čl. 11 odst. 3 věty druhé Listiny základních práva svobod vlastnictví nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy.** Krajský soud nevyslovil, že stěžovatel zamýšlel „zneužít právo“, naopak připustil okrajový přínos stavebního záměru k ochraně životního prostředí. **V porovnání jednotlivých veřejných zájmu nicméně shledal převažující zájem na ochraně památkových hodnot.** Z tohoto důvodu akceptoval závěr žalovaného o nepřípustnosti stavebního závěru a zároveň patřičně reagoval na další žalobní argumentaci stran zásahu do stěžovatelova práva na ochranu vlastnictví.*

rozsudek NSS č. j. 6 As 248/2024 - 17

*V daném případě žalovaný i krajský soud těmto povinností při zvažování jednotlivých veřejných zájmů dostáli. Stěžovateli nelze přisvědčit v jeho tvrzení, že krajský soud zpochybnil veřejný zájem na ochraně životního prostředí u malých fotovoltaických elektráren. Krajský soud naopak, i s odkazem na stěžovatelem citované rozsudky, konstatoval (bod 25 napadeného rozsudku), že „**podpora výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, včetně FVE, je projevem veřejného zájmu na ochraně klimatu a životního prostředí**“. Zároveň však přiléhavě dodal, že „**veřejný zájem na zřízení FVE je nepochybně závislý na její velikosti (instalovaném výkonu)**“. Tímto právním názorem nepopřel veřejný zájem na výrobě energie z obnovitelných zdrojů jakožto prostředku ke zvýšení ochrany životního prostředí, správně však zohlednil, že je povinností správních orgánů i soudu poměřovat jednotlivé chráněné zájmy, zde konkrétně zájem na ochraně životního prostředí a na ochraně památkových hodnot. Úvahy krajského soudu plně odpovídají stěžovatelem odkazovanému rozsudku č. j. 9 As 45/2023 - 28, v němž Nejvyšší správní soud nevyslovil, že v případě umístění fotovoltaických panelů na budovy nacházející se v památkové zóně musí veřejný zájem na ochraně kulturního dědictví ustoupit veřejnému zájmu na ochraně životního prostředí. Naopak zdůraznil povinnost orgánu památkové péče posoudit, zda v každém jednotlivém případě ten který veřejný zájem převáží.*

K jinému závěru nelze dospět ani na základě stěžovatelem odkazovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 1. 2017, č. j. 2 As 207/2016 - 46.

rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 30 A 60/2022 – 27

*Nejvyšší správní soud tak ve shodě s krajským soudem opětovně poukazuje na nezbytnost poměřování zájmů v každém jednotlivém případě. Jestliže stěžovatel **konkrétními námitkami nezpochybňuje poměření těchto zájmů při posuzování jeho stavebního záměru** (v kasační stížnosti striktně namítl pouze nepřezkoumatelnost vyslovených závěrů), **je nutno uzavřít, že rozhodnutí žalovaného a napadený rozsudek krajského soudu nejsou v rozporu s právními předpisy, neboť veřejný zájem na ochraně životního prostředí absolutně nepomíjejí.***

Shrnutí: Rozhodující je obsah námitek, jak uplatněných v řízení tak následně před soudem. Poměření veřejných zájmů, je-li jejich konflikt namítán, je nezbytné, nelze však konstatovat, že by automaticky jeden nebo druhý měl přednost. Rozhodující jsou okolnosti případu a intenzita, se kterou se jednotlivé zájmy v konkrétním případě uplatňují.

Závěrem

Lze tak konstatovat, že z hlediska dokazování vznikl obecný důkaz, který by rozhodovací praxi mohl ovlivnit, ať již z hlediska obecného věcného řešení tak odůvodnění závěrů v jednotlivých případech. Jde zejména o

- metodické vyjádření Národního památkového ústavu k posuzování záměrů na osazování fotovoltaických a jiných solárních zařízení na kulturních památkách a v památkově chráněných územích, <https://www.npu.cz/portal/o-nas/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-institute/hlavni-temata-sezony/2022/fotovoltaika/fotovoltaika-v-pp---upraveno-23.pdf>, nebo
- materiál zpracovaný odborem památkové péče Magistrátu hlavního města Prahy s názvem Fotovoltaické systémy v památkově chráněných územích hlavního města Prahy, https://pamatky.praha.eu/file/3529129/MHMP_brozura_fotovoltaika_www.pdf.

Zároveň ve vazbě na požadavek Veřejného ochránce práv byl na webových stránkách Ministerstva kultury zveřejněn materiál Poznání kulturně historických hodnot při posuzování zásahů do hmotné podstaty staveb - https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/2023-02-15-poznani-kulturne-historickych-hodnot-16527.pdf

Výběr z literatury k problematice závazných stanovisek v památkové péči a fotovoltaiky v památkové péči

- *Zídek, Martin*: Konkurence fiktivního závazného stanoviska a nezákonně vydaného závazného stanoviska v odvolacím řízení, in: Bulletin Stavební právo, 2/2025, str. 27 – 31, ISSN 1211-6386.
- *Zídek, Martin*: Závazné stanovisko a nový stavební zákon, in: Správní právo, 3-4/2025, str. 280 – 297, ISSN 0139-6005.
- *Zídek, Martin*: Poznání kulturně historických hodnot při posuzování zásahů do hmotné podstaty staveb, 2023, ISBN: 978-80-88017-43-1
- *Zídek, Martin*: Fotovoltaika v památkové péči z pohledu soudů, in: Bulletin Stavební právo, 2/2023, str. 28 – 40, ISSN 1211-6386.
- *Zídek, Martin; Jelínková, Adéla*: Fotovoltaika a památková péče, in: Bulletin Stavební právo, 4/2022, str. 65 – 67, ISSN 1211-6386.
- *Zídek, Martin*: Závazné stanovisko v památkové péči II., in: Správní právo, 2022, č. 5, str. 257 – 306, ISSN 0139-6005.
- *Zídek, Martin*: Závazné stanovisko v památkové péči, in: Správní právo, 8/2020, str. 394 – 418, ISSN 0139-6005.